Tečaj XV. **NOVICE** List 80.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. oktobra 1857.

Pretres nekterih vraž in krivih misel naših kmetovavcov.

Bolj ko učenost in vednost razsvitljuje tamoto, s ktero je skrivna delavnost nature pokrita, bolj tudi vraže in krive misli slovo jemljejo. Zlasti je tekoče stolétje k temu veliko pripomoglo. Pa vendar nas žalostne skušnje še učé, da je med našim, sicer verlim in dobrim ljudstvom še sila veliko vraž, krivih misel in nevednost, ktere mu ne dajo napredovati v kmetijstvu, kakor bi treba in za-nj dobro bilo.

Koliko zlatega časa, ki se nikdar več ne verne, zgubljuje marsikteri, ki misli, da mora, kakor njegovi prednjiki, s svojimi poljskimi opravili nekterih znamenj v pratiki, spreminov lune, ali pa drugih prikazin v naturi čakati, ktere se po večno enakih postavah godé! Koliko škode zadene dostikrat takega lahkoverneža, kteri misli, da človeško okó živini škodo prinesti zamore. Da bi to izmišljeno škodljivost od svoje živine odvernil, se lóti zdravil in opravil, s kterimi dostikrat svoje sicer zdravo in terdno živinče pohabi.

Kako smešno je, se pri obdelovanji polja po znamenjih v pratiki ravnati, dokazujejo te znamenja same, ker celó nič druzega niso kakor — znamenja. Saj bi slednji lahko vedil, da ni ne povodnega moža, ne škorpijona, ne bika, ne device na obnebji, temuč da so take imena le učeni ozvezdju dali, da bi mogli povedati, kje ta ali una zvezda stojí, ktera se v odločenih dobah na obnébji redovno pokaže.

Naj tukaj nekoliko tacih vraž povémo, po kterih se kmetje véčdél ravnajo.

a) „Ako hočeš — pravijo — da ti pšenice ne bo rija pohabila, sej jo tretjo uro po šipu lune.“

Povej mi, preljubi moj, kako se sklada ta trétja ura ali svitloba lune te ure s tvojim, z zemljo pokritim senom in z zemljo tvoje pšenice, ki bo še le čez mesce klasje délala? Odkrižaj se tej krivi véri, in stori, kar te skušnja in pamet učíte, namreč ne sejaj zaduhlega, piškavega semena, ne sejaj ga na vlažno ali močirno njivo, ne gnoji zato odločenega polja preveč s présnim (frišnim) gnojem, in ne boš je vidil riję na pšenice, če ji bo sicer vreme ugodno.

b) „daj svojo živino samo o mladi luni skopsti, ker le tedaj tékne.“

Če bi prav res bilo, da ima luna pri tém opravilu res kaj, bi bil ravno čas mlade lune živini škodljiv. Po tako bolestnem opravilu, kakor je skopljenje, potrebuje bolna živina pokoja in spanja. Vsakemu je pa tudi znano, da je spanje ljudí in živine bolj nepokojno, kadar je mlada luna; da tako spanje tedaj tudi menj moči dá in je bolni živini škodljivo. Pa če bi tudi tako ne bilo, kolikokrat bo še v daljnem življenju živine mlaj in ščip in bo domišljevana moč živino gotovo še doletela!

Glej le, da svoje živine ne skopiš ne v preveliki vročini ne v prehudem mrazu; ne dajej živini, dokler se ne začne céliti, klaje, po kteri bi se kako vnetje izcimiti znale, in živina ti bo tudi brez lune teknila. (Dalje sl.)

Kako češpljeve drevesa množiti in rediti?

(Konec.)

Temu važnemu terdenju nasproti zamorem pa jez iz lastne skušnje reči, da so semenice mojega drevnega sadišča, ki sem jih iz košic priredel, vse drugačne; zakaj kakor sem že gori pod a) in b) od češpljeve nadloge omenil, se je tudi v moji sadjoreji pogostoma in s tako škodo godilo, da sem pri reji izrastkov dovelj učnine zastonj potrosil; zato sem pa tudi skleni!, rejo s koreninimi izrastki popolnoma opustiti, posebno pa ker se mi semenice, ki jih iz košic vsako leto veliko priredim, kaj dobro ponašajo, rastejo kakor konoplje brez vse posebne strežbe, in skorej bi rekel, spešneje kakor izrastki, in so v malo letih take drevésa, da jih je lepo viditi.

Za češpljevo rejo začnem košice vseh češpljevih in slivnih plemen, zgodnjih in pozno zrelih, že mesca avgusta in v začetku septembra skupaj spravljati, kterih mi otroci iz vseh krajev, posebno pa iz češpljevega sejma nanesó, da je kaj. Pozneje septembra že nepomešano nabranih, kakor tudi tistih, ki so se pri raznih kuhah iz češpelj iztrebile, dobim kaka 2, včasih blizo 4 doljno avstrijanske vagáne. Te košice posejem in iz njih izrastlih drevesc ne pocepim, ampak jih pustim, kakor so, rasti, in si lepih drevés za dom in za prodaj zaredim.

Iz omenjenih 2 do 4 doljno avstrijanskih vagánov košic, ki sem jih že mesca avgusta nabral, in kmali potem posejal, pribodejo prihodnjo spomlad mnogoverstne češpljeve semenice iz zemlje, ktere čez neke leta tudi mnogoverstnega več ali menj dobrega sadja obrodijo. Veliko teh semenic neizrečeno naglo raste, so ravne kot sveča, tako, da sem na nje že v tretjem letu, ki so že po 6 do 7 čevljev visoke, marélice in razne žlahne slive in češplje cepil. Drevesca, ki mi niso po volji rastle, ali pa če mi niso dopadle, sem dal izruvati in preč vreči.

To je pač res, da se pride naj ložej k lepemu sadju, če se izrastki le od najžlahneje in najboljše sorte jemljejo. Toda to se ne ujema z občinsko sadjorejo, ampak veljá le za manjši zasade, ker enakih žlahnih izrastkov veliko dobiti ni. Žive priče tega so nam taki kupčevavci, ki se z rejo enakih drevés pečajo, ki rujejo izrastke češpljevih drevés brez vsega razločka in iz vertov pobirajo, da le več šare za prodaj skup spravijo; ali je za kaj ali ne, za to jih ni skerb.

Ravno od imenovanih tergovcov dobivajo skorej vsi kupci od tako visocih drevés pravo mešanco sadja, ki je po debelosti, okusu, zrelosti in ločenji od košic ravno tako različno, kakor so drevésa, na kterih je zrastlo. Enaka nadloga se nahaja tudi pri sadji takih drevés, ki so iz košic zarejene. Na terg prinešeno sadje je ravno tako velikosortno, kakor so drevésa, na kterih je prirastlo, ktere so namreč tudi mešanca iz izrastkov in semenic zarejena. Toda omenjena različnost sadja ni na videz tako očitna, kakor po ukusu. Ljudje segajo po navadi raji po debelem, kakor drobnem sadji, akoravno je dostikrat drobneje boljši od debelega, ker na kraji in zemlji, kjer je prirastlo, je naj več ležeče. Veliko lepše in okusniše sadje je na dobro obdelani

vertni zemlji, ali pa na takih krajih, ki so po poslopjih ojstrih sap zavarovani, ali pa na južnih berdih ležé, kakor na raznih vetrov prostih prostorih ali na pustih pašnikih.

Iz omenjenega je dovelj pojasnjeno, da dobro ukoreninjene in krepko zrašene češpljeve drevésca iz košic, če so le po pravem uku sadjoreje izrejene, delj rastejo in rodé, kakor šibki koreninini izrastki, posebno tisti, ki so iz korenin starih drevés pognali in večidel v senci rastejo, od kterih je bilo že zgorej v pervem sostavku govorjenje.

Če bi hotel pa vendar le kdo pri koreninini izrastkih ostati in jih več obrajta kakor semenice, mu svetujemo, jih ne koj presajati v drevesna sadišča (vertne šole), ampak ž njimi ravno tako ravnati in jih presajati, kakor smo v drugem sostavku od enoletnih semenic priporočali.

Kdor bo po tem svetu z drevesi ravnal, si jih bo gotovo kmali dovelj čverstih zaredil, s kterimi bo une prostore v drevesnem sadišču nadomestoval, ki so se mu zastran slabih korenin posušile, ker drevesa, če se večkrat presadijo, se tem bolj ukoreninijo.

Končaje moram še omeniti, da sem popisano rejo češpljevih drevesc le po stanu svojega verta, ki je v pešéni in rahlji zemlji, in kjer se mi semenice in cepljenke z nakladom kaj dobro obnašajo, popisal. Tam pa, kjer je zemlja bolj ilovnata in težka, se mora ta, da se drevesca preveč ne zamoré, nekoliko s pešéno perstjo pomešati. Tako ni n. pr. gosp. Siebenfreund v Tirnavi na Ogerskem, kakor mi je pred malim časom pisal, kteri se že veliko let s češpljevo rejo ukvarja, pri izrastkih nikakor dobro opravil, ker se mu niso, naj jim je stregel, kakor koli je hotel, nikoli po njegovih željah obnesli.

To, da se reja češpljevih semenic večidel po pripravni zemlji in dostojnih skušnjah ravná, ktera je tudi meni precej učnine in praznih potroškov prizadela, mi bo vsak skušen sadjorejec rad poterdil.

Kdor ima tedaj tak in tako obdelan svet, kakor je moj, mu bodo, porok sem mu, tudi češplje, naj so izrastki ali semenice, čversto rastle in rodile, da jih bo vesel.

Po „Wochenbl.“ K.

Obertnijske skušnje.

(Navadni rog se naredí želvini ali šildkrotnemu rogu podoben), če se vzame 2 dela nevgašenega apna in 1 del svinčene gladíne (Bleiglätte); oboje se s svečarskim lugom vkup pomeša in s to mešanco rog namaže. Ko se je ta maz na rogu posušila, se s kertačo obriše in rog je potem želvini ali šildkrotnemu rogu popolnoma podoben.

Za domače potrebe kaj.

(Če človeka zobje bolé), se svetuje pomočkov na cente. Po „allg. pharm. Zeit.“ je kaj dobra zmes po apotekarski vagi iz 1 škrupeljna kajeputovega olja, pol drahme brinjevega olja, pol drahme olja nagelnovih žbic (Gewürznelkenöhl) in pol unce žvepljenega etra (Schwefeläther.) Te zmesi, ki se v apoteki dobí, se kane toliko kapljic na šopek pavole, da se je dobro napije, in potem se dene na gnjili zob.

Černe bukve.

Odprite „Novice“ spet černe bukve in zapišite va-nje sledečo prigodbo: V. P. na Notrajnskem je unidan neki kmet iz neumne vraže, da je pasja mast za sto rečí dobra, nabasal tri mlade psičke od matere, vzel velik lonec in se podal v gojzd — ne da bi jim dal iz lonca kaj jesti (za tega voljo bi mu ne bilo treba v gojzd hoditi), ampak zato, da je okoli lonca ogenj napravil in ubogo živo žival v lonec vtaknil, da bi tako počasi iz nje mast izcverl! Resnice tega se je prepričala sama gosposka, kteri je bil lonec z ocvertimi psički izročen.

Ne bomo na dalje pretresovali, h kako groznemu terpinčenju uboge živali peljejo neumne vraže človeka; — saj to vsak sam previdi, kteremu ni serce popolnoma oterpnilo; le to bi radi, da bi tak trinog se enkrat sam vsedel na žerjavico in si tudi skusil mast iz mastnika creti, da bi zvedil, kako to dobro dé. Pasja véra! da to svojo mast bi še veliko dražje spečal vražnim ljudém, ker človeška mast — pravijo — ima še veliko večjo moč v sebi kakor pasja!

Jezikoslovne in zgodovinske drobtinice.

Spisal P. Hicinger.

4. *Ptujščine ne po sili deržati v slovenščini.*

Razun besed, ki se ptujcom hočejo vzeti kot slovenska vlast, so tudi besede, ki jih ptujci nazaj tirjajo kot svojo vlast.

Taka je z besedo tvegati se. Gorenci jo že dolgo rabijo v govorjenji, in zdaj se vriva še v pisanje s tem, da je slovenska. Je li to res? blezo da je staronemška „sich entwegen“; čisto slovenska je se zderžati, se znebiti; tedaj se tudi ne piše netvegama, ampak neutegama, to je, naglo, da se ne utegne ravno.

Enaka je z besedo limbar. Ta se je posnela od Limbarske gore, ki se po nemško zove Lilienberg. Je li to razlaganje temeljito? Lilienberg se je po nemško klical grad, ki je stal na posebnem griču pod Limbarsko goro, in se v oglejskih listinah že bere l. 1202. Slovensko ime Lemberg ali Limberk je posneto po nemško, kakor je že Valvazor spoznal (XI. 6, str. 341), in po njem se je tudi kerstila bližnja gora s cerkvijo sv. Valentina, ki se tedaj imenuje Limbarska ali tudi Limberska gora. Za imenovano blago cvetlico imajo drugi Slavani ime lilija, tudi krin, Iliri pa liljan; tudi Slovencom ne ostaja druzega kot lilija ali tudi lelj, lelja, če se beseda vzame po g. Terstenjakovem dokazu.

Kako pa je z besedami žlahta, žlahten ali žlahen? Med slovenskim ljudstvom se sploh močno rabijo, vendar ne edino; zdaj se hočejo prodajati za izvirno slovensko, in povsod vpeljati tudi v pisanji. Ima vse to zadosti temeljitega vzroka? Beseda žlahta le preočitno opominja na staronemško Schlacht, zdaj Geschlecht, kar je toliko, kot slovensko pleme ali rod; nemška beseda pa se sploh izpeljuje iz korenike schlagen, kar pomenja dvoje: biti, tolči, tepsti in razhajati se, razdeljevati se (na pr. „aus der Art schlagen“, „jemanden gut schlagen.“) Se li enaka ali podobna korenika nahaja v slovenskem? Pomen tepenja bi se našel v podobni besedi, ako se nemški Schlag, žlak primeri s slovenskim zlo, zleg; pa kjer je žlahta, ondi se ne meni tepenje, ampak enako pleme ali enak rod, nasprot drugačnemu plemenu ali rodu. Paziti se mora tedaj na drugi pomen, na pomen razhajanja, razdelitve; in tù se nahaja v slovenščini beseda klati, ki obsega pomen razdeljenja in tolčenja, pobijanja (spalten, schlachten.) Ta je z nemškim schlagen toliko v bližnjici, kolikor se tihnica *k* po sorodnih jezikih sprehaja v *s* in *š*, in kolikor je tihnica *g* le mečje pojemanje pervega koreničnega glasú *k*; izvirna korenika oboje besede pa se nahaja v sanskritskem *kr*, ki pomenja mnogo: kriviti se, karati ali tepsti, in tudi deliti (podaljšana korenika je sanskritsko krt, slovensko krat). S slovensko koreniko klati pa se prihaja še dalje, namreč na koreniko plati, ki se razodeva v besedah pol, plat, spol. Tihnica *k* se namreč večkrat tudi sprehaja v tihnico *p*; v sanskritskem se ima sèm gredoče prthu, plat, stran, v latinskem pa pars, part, dél, kjer je ohranjen še pervotni *r*. Kam se po takem pride na zadnje? Menim, da na besedo

pleme; zakaj kaže se, da je zvezana ravno s koreniko plati, in v rodu z besedo plat, spol, v poslednje pa, ako se povzame vse izpeljevanje, je tudi v rodu z nemškim schlacht, geschlecht. Kako tedaj, nam je treba rabiti besede žlahta in žlahten ali žlahen? Ni ravno nobene sile; dokler še niso pozabljene domače besede rod, blagoroden, pleme, plemenit, in reki smo si svoji, smo si v rodu, on je od rodú, tako dolgo so unih ptujk lahko zderžujemo, razun če jih hočemo rabiti kot poslovenjene ptujke. Vendar za žlahto drugi Slovani sploh le rabijo domače besede, rod, rodbina, rodstvo, svojstvo, pokrevenstvo, pribuznost, h kterim se utegne pridjati sorodstvo; za žlahtnost pa deloma sicer tudi rabijo ptujke šlahta, šlahetnost, šlahetstvo, šlehta, šlehtictvi, vendar niso še zavergli domačih plemenitost, blagorodnost, blagorodstvo, urozenstvo, urozenost, rodovitost.

Slovanski popotnik.

* Radostni smo prebirali poslednjo knižico, ki jo je Ivan Kukuljević Sakcinski izdal v Zagrebu z naslovom: Izvjestje o putovanju kroz Dalmacio u Napulj i u Rim s osobitim obzirom na slavensku književnost, umjétnost i starine, s trémi na kamnu tiskanimi slikami. — Kakor léta 1854, ko je slavni gospod arkivar pervi pot prehodil Dalmacijo, tako je imel to léto na svojem potovanji skozi 5 mescov glavni namen, iskati podatkov in izvirov za zgodovino naroda horvaškega do 12. stolétja in za življenjopisje umetnikov jugoslovanskih, ktere je izdajati začel. Marljivo je nabéral, pregledoval in pretrésoval vse, kar utiče ali občno zgodovino jugoslovansko, zlasti pa horvaško in serbsko, ali pa starine in znamenitosti slovanskega naroda sploh. — Žal nam je, da mali prostorček našega lista nam ne pripušča kaj bolj na drobno govoriti o tem, kar marljivi pisatelj popisuje na svojem potovanji, in da nam ne ostaja več kakor le mično knižico živo priporočati vsemu omikanemu občinstvu.

* Na Dunaji je dal Alojzi Vojteh Šembera, c. k. profesor češkega jezika in literature, knjižico: „Mistra Jana Husi ortografie česká — Magistri Joannis Hus orthographia bohemica na svitlo. — Česko in latinsko pisana ta knjižica tudi nam Slovencom ni brez važnosti, kar tiče naš sedanji pravopis. V predgovoru dokazuje gosp. učeni profesor Šembera, da je bil češki pravopis v 14. stolétji tako popačen in pogerden, da je težko stalo česko brati, ker so pisavci tiste dôbe po dva in tri soglasnike za izraz enega samega sostavljali. Janez Hus, to gerdoto pravopisja spoznavši in dobro soznanjen s hebrêjskim in glagolitiškim jezikom, je bil pervi, kteri je tako imenovano diakritično pravopisje osnoval, po kterem — z majhnimi popravami in razločbami — Čehi, in nekaj lét sem tudi Jugoslovani rimsko-katoljškega obréda pišejo.

* „Piesni ludu polskiego“, t. j. pésmi ljudstva poljskega se zovejo obširne bukve, ktere je gosp. Oskar Kolberg pred kratkim v Varšavi na svitlo dal. Te narodne pésmi z napevi vred je gosp. K. sam nabral v ruskih, pruskih in avstrijanskih krajih, v kterih poljski narod živí; zapopadka so različnega, le se vé da političnega ne, ker ima kniga dovoljenje Varšavske cenzure na čêlu. Pesem je 41 brez verstnic iz različnih krajev, kterih je gotovo še dvakrat toliko; tudi „Tancov“ (plesov) je v napevih in z notami pridjanih 446. Same po sebi že izversten podatek k slovanski národni literaturi imajo te bukve, brez predgovora, zemljopisnega pregleda krajev, kjer se te pésmi pevajo, kazala in objasnjenja nekterih izrazov, na 448 straneh tudi zavoljo napévov posamnim pésmam pridjanih posebno ceno, ktero še 10 na kamnu natisnjenih podob bolj povzdiguje, v kterih se predstavljajo Poljci in Poljke iz okolice Varšavske. — Vsakemu, komur je mar za národne slovanske pesmi, se more ta kniga iskreno priporočiti, ker ne zapopada samo besede pesem, temuč tudi napeve (viže) prav lično pri vsaki pesmi natisnjene.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Buj v Istrii 1. oktobra. F. V. — Da véste, kako je pri nas letina, vam par verstic pišem: Te dní se je pri nas tergatev začela; ljudje so prav veseli, da jim je Bog že tako zaželjeno grojzdje slabega vremena in skor brez plesnivosti ohranil; vina bo sicer le srednjo mero, pa dobra bo kapljica, ker je bilo do zdaj gorko in ker so pustili, da je grojzdje dobro dozorelo. Belo žito je bilo prav lepo in mu je cena zeló padla; pred žetvijo je bila pšenica čez 10 fl., zdaj je po 6 fl. star. Fižola in drugega zočivja je malo, ker smo imeli silno vročino in sušo, in zato se je tudi turšica po plitvih in slabih njivah posušila, v dobrih in globokih njivah je pa vendar prav lepa s debelimi storži. Zelja in repe ne bomo imeli nič; v vsem drugem imamo tedaj srednjo letino. Dež nam zdaj večkrat rosi, in tako bodo ljudje lahko ozimino po tergatvi sejali.

Iz Gorice 3. okt. nam pišejo gosp. profesor Kocen sledeče: „Potovaje po Gorenskem sem 25. dan p. m. na véliki cesti med Krajnsko goro in Dovjem svoj dnevnik zgubil; v teh bukvicah je bilo tudi 39 fl. shranjenih. Mislil sem sicer, da zgubljeno je zgubljeno, — vendar sem prosil gosp. fajmoštra Dovjiškega, ako bi poštena duša najdla dnar in bukvice, naj ji darujejo 5 fl. od najdenega dnarja, ostali dnar pa z bukvicami vred naj v Gorico pošljejo. In glejte! komaj pridem domú, že mi pismonos prinese pismo častitega gosp. fajmoštra Antona Furmaherja z najdenim dnarjem in dnevnikom; iz pisma sem zvedil, da Mežnarjeva Mica je najdla, kar sem zgubil in pošteno vse odrajtala. Nadjam se, da „Novice“ ne bojo nič napčnega storile, ako ta lepi izgled poštenosti svojim bravcom razglasijo.“

Iz Ljubljane. God. — Po odhodu g. prof. Metelko-ta izpraznjeno učništvo slovenskega jezika v 7. in 8. razredu ljubljanske gimnazije je začasno izročeno gosp. Jož. Marnu, bivšemu Horjuljskemu kaplanu, kteri bode zraven tega tudi učencom nižje gimnazije nedeljski pridigar. Slovenščino po ostalih 6 razredih bo učilo več gosp. profesorjev. Ali bo to tako ostalo, ali se bo po odhodu gosp. prof. Metelko-ta izpraznjena stolica slovenskega jezika razpisala in izvoljenemu potem zaterdno izročila (se vé da še z drugim učništvom vred), nam ni znano. — Kakor število letošnjih novincov za gimnazialne in realne šole kaže, se je število gimnazistov memo drugih let tako pomnožilo, da jih 54 celó niso môgli vzeti, realcov pa je manj kakor jih je druge leta bilo.

Iz Ljubljane 4. oktobra. Danes so god Nj. c. kr. apost. Veličanstva, cesarja Franc Jožefa v vsih cerkvah z veliko slovesnostjo in pobožnostjo obhajali. — Iz srednje Afrike smo zvedli, da se ondašni misionarji vsi dobro počutijo. Častitljivi gosp. dr. Knoblehar se je naménil, v Evropo priti, da svoje zdravje popravi. — Dopis iz Gradca nam naznanja, da sta se 2. t. m. pred Kapfenbergom pri Bruku dva hlapona tako silno zadéla, da sta dva kurjavca mertva ostala, en višji konduktêr in en skladavec pa zeló poškodovana bila. Dva voza sta bila čisto razrušena in tudi mašina je veliko škodo terpela. Sreča, da popotnih ni nobena nesréča zadéla.

Novičar iz raznih krajev.

Nj. c. kr. Veličanstvo, Cesar, so 4. t. m. po svojem povratku iz Vajmara svoj god v Išelnu obhajali, kamor so tudi presvitla cesarica iz Dunaja prišli. — Razpis visocega c. k. kupčijskega ministerstva zaukazuje, da bo prihodnje takrat, ko se bodo vozili potniki brez vožnih kart ali

z neveljavnimi, ali v višjem redu voz, kakor je na karti zapisano, vselej trojno plačilo odrajtovati in pobérati; toda to se bo godilo samo, ko vožnja ne bo terpela čez 5 milj. Ako se bo dalo pa za terdno dokazati, da se je kak potnik menj ali več kakor 5 milj vozil, pa ni dostojne vožnine odrajtal ali se voza višjega reda poslužil, je treba davšino po résni daljave vožnje terjati. — Poslednji dan tega mesca se začne popisovanje v celem cesarstvu. — Nj. c. k. Veličanstvo, cesar Franc Jožef so se pripeljali 1. t. m. zjutraj ob 9. uri v Vajmar, kjer so se v gradu Belvedere sošli z rusovskim cesarjem. Ganljivo je bilo viditi, kako sta se mogočna gospoda priserčno objéla in poljubila. 2. oktobra sta zapustila mogočna vladarja sopet Vajmar. Tako so znameniti shodi v Štutgartu in Vajmaru že samo v spominu še, in o tém nam ne ostaja več, kakor reči, da se je evropejski svet iz težkih sanj prebudil, da so francozki časnikarji presilovit glas gnali, némški pa vraga tam viditi si domišljevali, kjer ga ni bilo. Utihnilo je vse vrenje in vrešanje in pokojno gleda vse v prihodnost. Če se pa tudi še zgodí, da se imata naš in francozki cesar še to jesén v Berlinu sniditi, se bo smelo reči, da je vse poravnano, kar so poslednji časi razvezali, in Bog daj, da bi se tako zgodilo! — Unidan je bila v Temešvaru delitev premij za najlepše kobile; pa malo se jih je oglasilo za premije, ker je iz celega temeškega okroga samo 10 jih prišlo. Nepripraven čas je bil za to odločen, ker so iméli ljudje s poljskimi deli dosti opraviti. Podeljeno je bilo pa vendar troje pervih premij, kterih največja je dala 24 rumenih cekinov. — V začetku oktobra bi bila imela v Zagrebu razstava grojzdja in sadja biti, pa preklicali so jo, ker ni bilo ne lepega grojzdja ne sadja upati. — Bere se, da ima rusovski car namen, se 6. t. m. v Varšavi kot poljski kralj kronati dati. Za to slovesnost odločeni voz je že iz Petrograda v Varšavo prišel, in je néki silno krasen. — Iz Francozkega se berejo kaj vesele reči o letošnji tergatvi. Skorej povsod gré pridélek čez pričakovanje vinorejcov. Iz več krajev pišejo, da dobivajo trikrat več vina kakor leta 1856. Tudi kostanja imajo obilo in dobrega. — Pri nas suša, drugje pa povodnji; omenili smo že une dni silne povodnji na Ogerskem v Aradski okolici, danes pa beremo, da so silne povodnji v zdoljni Italii dalječ in široko strašno se čez deželo razlile. Tudi na Piemonteškem je reka Stura vsled deževanja tako se narastla, da so mogli vožnjo po železnici nekoliko dni vstaviti. — Francozki časniki pišejo, da je v Valahii doslej izvoljenih bilo 28 za, 5 pa zoper zedinjenje knežij. Ker so 29. septembra volitve sklenjene bile, bo prihodnji novičar še kaj več povedati mogel. — Iz Indie dohajajo tako zopergovorne novice, da je težko povedati, pri čem da je svet. Eni pišejo: Nadjati se moramo, da bomo prihodnje tedne zvedli večje in večje stiske in nove nesreče, ktere bodo angležko armado tù in tam zadele; sopet drugi: Med Delhičani je razpor, obupovati začenjajo, ker mnogo ljudí zgubivajo, stradati začenjajo i. t. d., še drugi: Najbolj junaški general Angležev je s pešico svojih vojakov zajét, da ne vé naprej ne nazaj. Reči pa se mora, da te novice večdel iz francozkih časnikov izvirajo. Angleži, kteri so bolj hladne kerví, spoznajo sicer, da ne ležé ravno na pérnicah, pa se tudi zavejo, da ni vse tako strašno, kakor je tù in tam brati. Dokler pa telegraf naznanja, da en angležki general, Havelok z imenom, z 1500 vojakov po versti 2000 Indijanov v kozji rog vžene, se jim ni treba nič bati, in to tem menj, ker pomoči iz Evrope več in več dobivajo. Če tudi ta pomoč po daljni poti le počasi prihaja, imajo vendar Angleži še več krajev, kterih prebivavci jim niso sovražni. Tako so v Pendšabu 30,000 novih vojakov nabrali, poglavarji drugih krajev so obljubili, ali zoper vstajnike se vzdigniti ali pa ljudstvo naganjajo, Angležem pomagati. — V Kerkonoških hribih na Českem je 20. septembra pervi sneg padel in 20 lét star mladéneč, kteri je v zametu pot zgrešil, je čez noč v snegu zmerznil. — V bližnji okolici Dunaja bodo začéli 12. in 15. t. m. tergati.

Izgledi poezije slovenske v narečji Varaždinsko-Zagrebškem.

Od vremenitosti.*)

(Dalje.)

Kada premišljavam,
Protuletni cvet
Na zeleni travi,
Kako je on lep,
Veselo je srdce
Njega gledajuč,
Brzo se koleno
Prigne trgajuč.

Gumbelium **) beli,
Žuti tulipan
Ponašaš vu ruke
I postavljaš van,
Al za kratko vreme,
Nekuliko dan,
Povehnjeno cvetje
Vre ti je zahman.

Svet ovaj čalarni
Je kak jeden vrt,
Po kojem se šeče
Nečemurna smrt;
Gde zapazi rožu
Vtrgne ju on čas,
Gluha je na prošnju
Je žalosten glas.

Kad svet ov ostaviš
Skrbi se zaran,
Da v nebeški diki
(Si) zadobiš stan:
Dušu ak pogubiš,
Vse ti je zaman,
Nit telo začuvaš,
To je šala van.

Rožmarin zeleni,
Plavi jorgovan,
Nanika ljubljena
Materi ozvan,
Vu mladosti jošče
Grozovita smrt
Šestnajstletni cvet.

Spomeni se z Boga,
Doklam je si zdrav,
Ne zabi se z Boga,
Koji sudi prav;
Odurjavaj grehe
Kak naj goršu stvar,
Da ti ne bu v peklu
Vekivečni kvar.

Ar cvetuči roži
Koju nosi svet,
Odlučeno vreme,
Veruj, bude vmreť,
Prvlje ali potlje
Vujti ni je moč,
Ne znaš vendar tvoja
Gda bu zadnja noč.

*) Glej Novice, list 53.
**) Gumbelium pravijo Šmarnicam.

Kratkočasnice za poskušnjo s cirilico pisane.

Spisal Matija Majar.

Једнега човека је залезла пијача тако, да му је біла широка уліца в месту скоро превозка. Њему се је здело, да се верті цело место с хішамі вред. Он се наслоні на зід неке хіше ін держі в рокі кльуч хішніх врат. Његов пріјатель мемо гредоч га віді ін га вираша: Кај па делаш тукај? — цело место се верті около мене, јаз па ту чакам, да пріде моја хіша, да хітро натакнем кльуч на врата, одпрем ін смукнем в хішо.

Pogovori vredništva. Gosp. F. V. v B.: Ker se nadjamo, da obljubljeni potopis ne bo suho popisovanje, kje in kako se od kraja do kraja pride, ampak nam bo v prijetnem domačem jeziku povedal marsikaj od „Land und Leuten“, ga bomo prav radi natisnili v „Novicah.“

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.